

Sygn. akt I CSK 273/14

POSTANOWIENIE

Dnia 15 grudnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa M. D. i I. B.
przeciwko S. G. i H. G.
o zachówek,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 15 grudnia 2014 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódek
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 14 sierpnia 2013 r., sygn. akt I ACa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Powódki I. B. i M. D. wniosły skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z 14 sierpnia 2013 r. oddalającego apelacje wniesione od wyroku Sądu Okręgowego w W. z 4 czerwca 2012 r, którym oddalono powództwo o zachówek wobec stwierdzenia braku aktywów spadku oraz podstaw do uwzględnienia poprzez doliczenie udziału w nieruchomości, przeniesionego przez spadkodawcę J. G. w drodze umowy dożywocia z dnia 19 czerwca 2003 r. na pozwanych S. G. i H. G.

Sąd Najwyższy, oceniając – na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. – skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Ustawodawca, wprowadzając skargę kasacyjną jako nadzwyczajny środek prawny służący od prawomocnych orzeczeń, podkreślił, że jej celem jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury, który może być osiągnięty jedynie poprzez powołanie i wykazanie istnienia przesłanek umożliwiających jego realizację. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. Jego rolą nie jest zatem korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa, nawet gdyby one rzeczywiście wystąpiły.

Ocena przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej następuje w ramach tzw. przedsądu. Sąd Najwyższy bada, czy wskazano i należyście umotywowano przyczyny powołane w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. czy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub oczywista zasadność i przyjmuje ją do rozpoznania, jeżeli spełniona jest przynajmniej jedna z nich.

W art. 398⁴ § 2 k.p.c. przewidziano wymaganie przytoczenia i odrębnego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, który umożliwiać ma ocenę, czy w danym przypadku spełnione są wskazane przyczyny.

Dopuszczenie oraz rozpoznanie skargi kasacyjnej jest bowiem uzasadnione ustrojowo i procesowo jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje.

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania powódki oparty na przyczynach wskazanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c., podnosząc, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne polegające na konieczności stwierdzenia, czy sąd orzekający w sprawie o zachowek może rozstrzygnąć, czy świadczenie spełnione przez spadkodawcę w wykonaniu umowy ma charakter darowizny, czy innego świadczenia wzajemnego, ocenić czy umowa ma charakter pozorny i jest nieważna oraz zamieścić ustalenia w tej kwestii w uzasadnieniu orzeczenia.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), które wiąże się z określonym przepisem prawnym i którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej ale i innych podobnych spraw, wymaga jego precyzyjnego sformułowania i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11). W zasadzie powinno to być zagadnienie nowe, o charakterze rzeczywistym, a nie teoretycznym, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji. Argumentacja uzasadniająca wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania musi zawierać odrębne, pogłębione wywody wskazujące na zaistnienie powołanych okoliczności (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2008 r., II PK 3/08, nie publ.; z dnia 19 października 2006 r., IV CSK 246/06, nie publ.; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, nie publ.; z dnia 19 grudnia 2001 r., IV CZ 200/01, nie publ.). Zagadnienie sformułowane przez skarżące nie spełnia tych wymagań, bowiem zostało sformułowane w sposób lakoniczny i nieprecyzyjny, w formie krótkiego pytania o rozstrzygnięcie. Ponadto w jego uzasadnieniu brak jakiegokolwiek wyводу odnośnie do tego, dlaczego opisane zagadnienie ma znaczenie w niniejszej sprawie, ani do tego, w jaki sposób jego rozstrzygnięcie mogłoby wzbogacić dotychczasowy dorobek judykatury. Pytanie zostało zadane przez skarżące w oderwaniu od stanu faktycznego sprawy, nie przedstawiono

żadnej argumentacji na poparcie tezy o istotności oraz nowości orzeczniczej proponowanego problemu. Tym samym brak podstaw do uznania, że zachodzi przesłanka przyjęcia skargi do rozpoznania z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Z kolei przyczyna oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), spełniona jest wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, nie publ.; z dnia 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, nie publ.). Skarżący powinien nie tylko przywołać konkretne przepisy prawa, którym jego zdaniem Sąd drugiej instancji uchybił, ale także przytoczyć odpowiednią jurydyczną argumentację w kwestii oczywistości ich naruszenia. W oczywisty sposób nie odpowiada tym wymogom skarga, której brakuje wywodów zawierających wskazane elementy. Powódki ograniczyły się bowiem do ogólnego odwołania się do uzasadnienia podstaw skargi, podczas gdy uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania stanowi samodzielne wymaganie skargi, odrębne od wymogu konstrukcyjnego uzasadnienia jej podstaw. Kognicja Sądu Najwyższego na tym etapie postępowania jest ograniczona i nie obejmuje oceny zasadności podstaw skargi kasacyjnej, zastrzeżonej dla Sądu orzekającego w innym składzie, zatem odwoływanie się do nich wprost lub pośrednio jest niedopuszczalne (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 marca 2008 r., III UK 102/07, nie publ.).

Wskazać również należy, że przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. pozostaje w relacji wykluczania się z przesłanką z art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. Skoro bowiem w sprawie występować miałyby tak skomplikowane problemy prawne, że wymagałyby aż rozstrzygnięcia nowego, istotnego zagadnienia prawnego albo

dokonania wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności orzecznicze, to problem taki nie mógłby nosić znamion oczywistości dostrzegalnych z łatwością dla przeciętnego prawnika (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, nie publ.; z dnia 25 kwietnia 2008 r., III CSK 64/08, nie publ.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania.

[aw]